

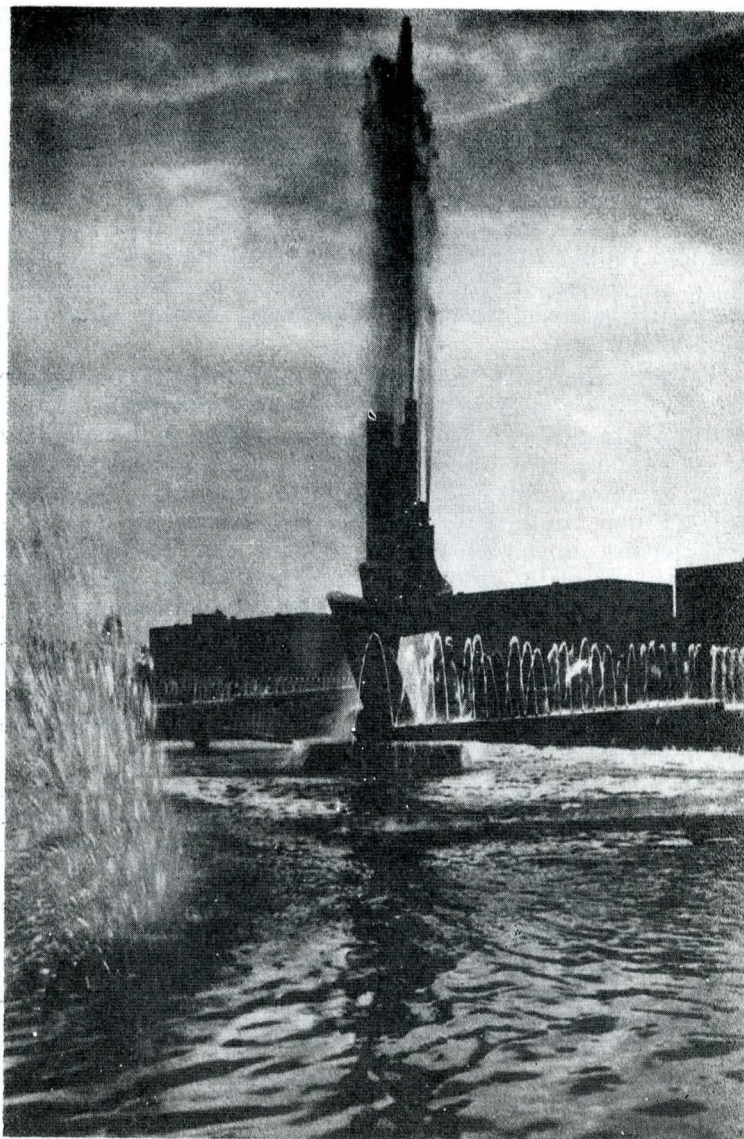
În cadrul diversității monumentelor ridicate în ultimele decenii, fântînile monumental-sculpturale au cîștigat, în țara noastră, un substanțial teren în exploatarea îndrăzneată și originală a unor vaste și variate forme, legate, totodată, de necesitatea conturării accentuate a unui specific local și artistic, caracteristic fiecărui oraș. Monumentele, fie statui, fântîni sau construcții arhitecturale, comparativ cu celelalte forme ale artei plastice, împlinesc o funcție preponderent social-culturală.

Nu vom greși, dacă vom sublinia, că în cadrul dezvoltării fântînilor monumentale, sculptorul Constantin Lucaci se înscrie ca un promotor al unei concepții noi, concretizate în realizarea fântînilor sculpturale de la **Constanța, Drobeta-Turnu Severin, Vaslui, Reșița și Brăila**, grandioase în proporții, originale și unice ca realizare.

Arta lui Constantin Lucaci a depășit cadrul limită al artei decorative, în care erau integrate, în trecut, fântînile. Pe de o parte, limbajul sculptural a devenit un cod al transmiterii unui mesaj, care este cel al contemporaneității moderne, exprimînd o stare a sensibilității generale determinate de legarea unitară a artei de arhitectură, de apariția unei arte de o concepție nouă urbanistică. Pe de altă parte, Constantin Lucaci a introdus, în cadrul acestor imagini, dimensiunea spațiu-timp prin mișcarea continuă a sculpturilor, matematic formulată și spectaculos realizată. Formele sale sculpturale pot fi considerate limbajuri indirecte ale tehnicii mecanice și electrice ce exprimă dinamismul dimensiunilor spațiu-timp. Arta sa corespunde pilonilor de înaltă tensiune, fuzelelor și teoriei aerodinamicii, cinematografiei, electronicii și computerelor. Asimilarea lor a impus artistului întuirea în creația sa a mișcării rapide, a șocurilor vizuale, a agresiunii ritmului, a experienței mobilității, schimbării și devenirii pe care environmentul social și arhitectonic le-a implicat în toate sensurile, folosind în mișcarea ritmică a sculpturilor o muzică adecvată, obținînd în acest mod o răgă în mișcare.

Cele cinci fântîni, ce împodobesc orașele **Constanța, Turnu-Severin, Vaslui, Reșița și Brăila**, au astfel comun dinamismul, ritmul, inserția timpului, a culorilor și jocurile imprevizibile ale țîșnirilor de ape. La Constanța, de exemplu, aripile laterale din inox, ca niște aripi de pasăre, se elansează în spațiu, apa țîșnește în sus, apoi în lături, totul se mișcă, se transformă, se dizolvă în spațiu, se regroupează pentru a porni din nou pe drumul fanteziei mișcărilor, înlăturînd definitiv viziunea statică a fântînilor tradiționale, în sunetele unei muzici impresionante, nemailăsînd ochiului timp să lincezească, iar minții să le nevească. Mobilitatea, viteza, fluiditatea, transparența, culoarea, muzica, lumina imprimă fântînilor viziunea epocii moderne.

La **Reșița** fântîna sculpturală este o constelație de mișcări ritmice localizate la specificul marelui oraș side-

Fântîna sculpturală de la Constanța

rurgic. Și aici, totul se mișcă, de la stabil la instabil, de la static la devenire, de la cunoscut la necunoscut, reușind, în ansamblu, fascinația mișcării dinamice ritmice. Constantin Lucaci acordă astfel un accent deosebit ritmului, ritmul însemnînd pentru el număr, semn, măsură și mișcare. Experiența fântînilor s-a amplificat la nivelul cotidianului și solicitărilor existenței contemporane. Forțele productive dinamice, condițiile tehnicii moderne, posibilitățile și cerințele turismului și ale destinderii repausului, plăcerile culturale și artistice au incitat, în creația artistului, problema mișcării insolite în toate formele sculpturale. Arta lui amintește de cro-

nociografic, care exprimă în curbe și spirale luminoase termeni abstracți. Văzînd fîntînile lui Lucaci ne punem întrebarea:

A creat Constantin Lucaci o nouă estetică vizuală?

Problema merită a fi comentată. Artistul a observat modificările aspectelor formelor plastice datorate mișcării, intuind, în acest mod, viziunea unei lumi mecanizate, moderne, care, firesc, solicită și implică o nouă educație estetică. Viziunea mișcării a devenit prilejul de a asimila dimensiunea spațiu-timp, de a depăși, în consecință, statismul baroc tradițional, postulînd semnele mobile. Aceasta înseamnă că sculptorul dezvoltă o nouă formulă artistică ce atribuie mobilității formelor sculpturale un rol funcțional-artistic urbanistic. În acest fel, considerăm că se constituie o nouă estetică vizuală care încorporează unitar valorile contradictorii ale duratei, schimbărilor, succesivismului și ritmului dinamic, oferind publicului un adevărat spectacol, un spectacol care exprimă tabloul lumii moderne reflectînd concepțiile esențiale științifice, artistice și urbanistice asupra timpului și spațiului.

Dar ce reprezintă elementele sculpturale ale fîntînilor lui Constantin Lucaci?

În primul rînd ele au o unitate „lingvistică” nu numai fiindcă sînt realizate în inox polizant, ce reflectă lumina, dar ele exprimă semne, semnale, simboluri, abreviațiuni ușor recunoscutibile. Cel mai des semn dinamic fo-

losit este simbolul dansului, al horei populare. Cercurile, segmentele de cerc, spiralele, săgețile, zigzagurile, coloanele, ce se învîrtesc într-un ritm dinamic, amintesc de pașii, de înlănțuirea oamenilor prinși în horă. Pe de altă parte, Lucaci are o imaginație inepuizabilă în inventarea semnelor, ca un rezultat al disponibilității sensibile a spiritului său.

Desigur, concepția artei fîntînilor nu apare izolată în activitatea sa, ci strîns legată de ansamblul creației lui sculpturale. Individualitatea sa puternică, tenacitatea sa, forța explozivă a ideilor, inventivitatea, farmecul și îndrăzneala escaladării obstacolelor tehnicii, voința și persistența energiei în luptă cu materia informă pentru a da viață ideilor au deschis, spre înălțimile ameteitoare ale spiritului, seninătatea și lirismul sentimentelor, au făcut ca arta sa să devină fantezia ce a unit logica și poezia.

Dominarea spațiului, cucerirea înălțimilor pentru a concura secretele fulgerelor, solicitarea dinamică și ritmică a mișcării, lupta cu gravitatea pentru a realiza imponderabilitatea au dobîndit esențialul caracteristic al sculpturilor și fîntînilor lui Constantin Lucaci. Spațio-dinamică, opera sa este menită să însuflețească mediul urbanistic. O demonstrează deplin succesul fîntînilor lui, monumente simboluri, exprimînd, prin organizarea plasticității, progresul uman și social.

CRONICI

„ZILELE INSTITUTULUI DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE”, CLUJ, 1989

Zilele Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj constituie o manifestare științifică de prestigiu în țară, care, ajunsă la a XVII-a ediție, își diversifică, cu fiecare an, tematica, tot mai echilibrată și interesantă, constituindu-se într-un simpozion național prin nivelul ridicat al comunicărilor și discuțiilor purtate de participanți de la muzee din Transilvania, de la muzee și institute din București, Iași ș. a.

Față de anii trecuți, tematica simpozionului s-a îmbogățit cu materiale inedite sub aspect istoriografic și a cuprins, de asemenea, pe lângă secțiunile știute de arheologie, istorie și istoria culturii, alte două secții ale căror comunicări s-au referit la felurite aspecte ce țin de pictura medievală a unor monumente din întreg spațiul românesc și la unele momente istorice importante din epoca modernă.

Comunicarea intitulată *Mihai Eminescu și cultura lui plurivalentă*, un omagiu adus marului poet, la împlinirea a 100 de ani de la moarte, a reținut atenția auditorului prin bogăția de idei, oprindu-se asupra sensurilor conceptelor de cultură și civilizație, de la considerațiile teoretice ale poetului la formele concrete atât de desăvîrșit materializate în vers și cuvînt; viziunea poetului despre istorie, expresie a bogatei sale culturi istorice și filozofice, a conferit faptelor istorice, prin puterea evocatoare a cuvîntului măiestrit, o puternică forță de penetrație în conștiința românilor, trînicia lor de mit și legendă, ceea ce răzbate din publicistica eminesciană.

Comunicările Secției de istorie veche și arheologie a simpozionului (25 la număr) au abordat o problematică diversă asupra unei lungi perioade de la preistorie pînă la feudalismul începător (secolul XII); au fost astfel prezentate comunicări care au evidențiat aspecte noi sau mai puțin cunoscute despre societatea și civilizația geto-dacă, începînd cu secolele VII—VI î.e.n., despre perioada daco-romană, interpretările descoperirilor aducînd noi con-

tribuții la cunoașterea vieții societății daco-romane, a unor așezări, fortificații și necropole sau chiar a unor obiecte singulare, existînd, totodată, evidente preocupări pentru problematica perioadei de formare a poporului român și a continuității daco-romane ca urmare a descoperirilor deosebite de la Micăsasa, Ulpia Traiana, Potaissa, Sighișoara ș.a. Un interes sporit l-a prezentat comunicarea despre semnificația istorică a fibulelor de argint cu capete de ceapă, fibule, care, deși în aparență obiecte oarecare, demonstrează, alături de celelalte dovezi arheologice, mai palpabile, continuitatea daco-romană în același spațiu.

La Secția de istoriografie și istorie medievală s-au ținut 30 de comunicări aducînd în prim plan date și informații inedite privind concepția istorică și activitatea unor personalități din domeniul științelor istorice, ca și o serie de aspecte noi referitoare la viața și civilizația medievală românească.

Prin reconstituirea atmosferei de la început de secol, cînd se puneau bazele metodologice în arheologia românească, în comunicarea, ce s-a remarcat prin noutatea și frumusețea expunerii, intitulată *Date din corespondența arheologului Teohari Antonescu, privitoare la cercetările și publicațiile sale dintre anii 1904—1910*, s-au evocat personalitatea arheologului Teohari Antonescu, eforturile și demersurile întreprinse pentru stabilirea succesiunii metodelor monumentului *Tropaeum Traiani* și publicarea cărții *Columnei lui Traian*.

Pe aceeași linie a evocării contribuțiilor aduse la dezvoltarea științei istorice românești se înscriu alte comunicări, evidențînd concepția și metoda de cercetare istorică ale unor personalități marcante de talia lui Gh. I. Brătianu, ale cărui studii de istorie medievală universală referă la modul cum au evoluat ideile, de la gîndirea medievală la cea modernă a Renașterii, precum și la conexiunile dintre cele două civilizații; și a lui B. P. Hasdeu, a cărui viziune istorică a dat un nou relief ideilor epocii,

evoluției civilizației românești cu integrarea acesteia într-un context filo-cultural universal. Concret, este vorba de stabilirea unor filiații cu H.T. Buckle, care, după noile opinii, ar reprezenta un exemplu a ceea ce ar trebui să se aibă în vedere pentru a nu se ivi riscuri atunci cînd se discută influențarea unor autori de către alții. De asemenea, a fost marcată activitatea unui istoric uitat, Gh. Ciuhandu, preocupat de cercetările izvoarelor istorice, ale unor personalități din părțile de vest ale țării noastre (pe baza studiilor fondului de mss. Ciuhandu, aflat la Biblioteca Episcopiei Arad).

Interesante s-au dovedit: comunicarea despre Bihorul medieval, care, în secolele XII—XIII, era un comitat românesc dezvoltat puternic din voievodatul cuprinzînd o zonă intens locuită în al cărei spațiu cercetarea arheologică atestă 30 de așezări și necropole din secolele VIII—IX; comunicarea despre dinamica prețurilor și veniturilor în societatea medievală; cea constituindu-se într-o pledoarie pentru cercetarea izvoarelor și documentelor, pentru citirea și recitirea acestora, deoarece, rezultatele noi au dus nu numai la o înțelegere mai clară a proceselor istorice, dar și la cunoașterea exactă a cronologiei, a adevărului istoric — s-a exemplificat, printre altele, cu bătălia de la Rovine care, după cum se știe, a fost redată.

Cele 18 comunicări ținute în cadrul Secției Pictura veche românească, cuprinzînd referiri la lucrări vechi de pictură și la monumente din întreg spațiul românesc, au adus în prim plan prețioase informații asupra fenomenului artistic din secolele XV—XVIII, atestînd și de această dată că opera de artă este un document de istorie și civilizație, care trebuie înțeles și folosit ca atare în cercetarea istorică, fiind strîns legat deci de istoria României.

În centrul atenției s-au situat astfel o serie de contribuții la mai buna cunoaștere a istoriei unor monumente, interpretarea iconografiei lor permițînd datări și redatări, aprecieri